

vi det gå ud af danskfaget - så skal det altså bare være et andet sted!".

TB: "Det ligger vist nogenlunde klart, hvor langt vi er enige og uenige...."

Referencer:

Torben Brostrøm: "Læseplan og litteratur i folkeskolen"
Kronik i "Information" den 14.9. 1983.

Frands Mortensen: "Skolen for livet eller litterær nostalgi"
Kronik i "Information" den 11.10.1983.

Dansk 84 - Undervisningsvejledning for Folkeskolen.
(Undervisningsministeriet 1984)

Jelved, Marianne og Anne-Marie Søderberg (red.): "Det er dansk" - Læseplan og hverdag - Dansklærerforeningen 1984.

"De humanistiske fag i gymnasiet" - Rapport fra en arbejdsgruppe. (Undervisningsministeriet 1985).

Birgitte Tufte er kandidatstipendiat ved Danmarks Lærerhøjskole.

Medieundervisningen i ungdoms- og voksenuddannelserne

Af Else Fabricius Jensen

I det følgende har jeg nogenlunde systematisk forsøgt at beskrive medieundervisningens indhold, omfang og vilkår i den del af uddannelsessystemet, som ligger ud over folkeskolen. Oversigten bygger på et materiale, som blev indsamlet af en arbejdsgruppe nedsat af SMID i forbindelse med mediekommisionens behandling af uddannelsesspørgsmål.

I oversigten behandles dels de formelle bestemmelser i form af bekendtgørelser, undervisningsvejledninger m.v. for de enkelte uddannelser med henblik på at beskrive hvor der åbnes mulighed for at undervise i massekommunikationsemner og dels hvilke krav der stilles til undervisningens indhold og omfang, og desuden redegøres for, hvilke faktorer, der i praksis virker bremsende for et mere systematisk og kvalificeret arbejde med massemedier, såvel analytisk som praktisk/kreativt.

Gymnasieskolen

Ifølge ministeriets bekendtgørelse findes der formelt mulighed for undervisning i massemedier (trykte og visuelle) indenfor fagene dansk, historie og samfundskundskab, samfundsfag (grendelingsfag) og desuden i valgfagene musik og formning.

Dansk: Tekstlæsningen i faget skal omfatte såvel fiktive som ikke-fiktive tekster og det nævnes i tillæg hertil, at 'andre kommunikationsformer som film og TV kan inddrages i undervisningen'. I forbindelse med ikke-fiktive tekster nævnes hvilke teksttyper, der bør være repræsenteret, nemlig a) informativ tekst og herunder nævnes som eksempel 'nyhedsformidling og den dertil knyttede baggrundsorientering' og b) kommenterende vurderende og agiterende tekster, hvor der som eksempel nævnes bl.a. avisledere, læserbreve, reklamer, avisreportager og interviews. Vejledningen rummer desuden nogle konkrete forslag til arbejde med massekommunikation bl.a. også film og TV.

Historie og samfundskundskab: De formelle bestemmelser for faget rummer mulighed for at beskæftige sig med massekommunikation indenfor samfundskundskabsdelen af faget (ca. 20% af undervisningen). I bekendtgørelsen udpeges 12 emneområder under samfundskundskab og ca. halvdelen af disse skal indgå i undervisningen. Eet af disse områder er 'kommunikation og meningsdannelse'.

Samfundsfag: Faget findes som grendelingsfag såvel på den sproglige som den matematiske linje. Massekommunikationsområdet nævnes ikke direkte i bekendtgørelsen, som iøvrigt fastslår at undervisningen skal omfatte flg. fire hovedområder: sociologi, økonomi, politologi og international politik. Undervisningsvejledningen uddyber indholdet under de enkelte hovedområder, og heri indgår forskellige emner mht. massekommunikation, f.eks. social perception, interaktion og kommunikation, individets socialisering og politisk adfærd (herunder meningsdannelse).

Musik: findes som fællesfag og valgfag uden eksamen samt som grendelingsfag. Undervisningen skal bl.a. omfatte musik som socialt kulturfænomen, og det vil sige, at der også skal arbejdes med 'forholdene omkring musikkens fremstilling, di-

stribution og modtagelse'. I forbindelse med grendelingsfaget nævner bekendtgørelsen, at det er muligt at arbejde med musiksociologiske problemstillinger, og undervisningsvejledningen anbefaler bl.a. at arbejde med mediernes og den kommercielle musikindustri's rolle.

Formning: er tilvalgsfag uden eksamen. Undervisningen skal tjene til 'at vække og udvikle elevernes sans for arkitektur, skulptur, maleri og andre former for billedkunst'. Massemedieaspektet nævnes ikke direkte hverken i bekendtgørelsen eller i undervisningsvejledningen.

Film: er et forsøgsfag i gymnasieskolen og findes pt. på 17 skoler og er valgfrit der, hvor det findes. Undervisningen retter sig efter HF-bekendtgørelsen for faget (se senere). Derudover indgår film pt. i to forsøgsordninger hhv på Gentofte Statsskole, der har mediefag som specialefag i 3. G og på Det frie Gymnasium, hvor alle 2. G'ere arbejder med en 'medieblok' (tværfagligt dansk, samfundsfag og film) (Disse forsøg er mere udførligt omtalt i en anden artikel i dette nr. af MedieKultur).

Generelt: Ud fra denne gennemgang af de enkelte fag må man konstatere, at det er muligt at arbejde med massekommunikation indenfor de normale gymnasiefag, men der stilles ingen krav om, at det sker.

I det store fællesfag dansk lægger undervisningsvejledningen helt klart vægten på de trykte medier, dvs. avislæsning, reklamer og triviallitteratur, mens andre kommunikationsformer som film og TV kan inddrages i undervisningen.

En af fagkonsulenterne vurderer at ca. 95% af alle klasser under en eller anden form behandler massekommunikation, men at det kun er ca. 5% af timerne, der anvendes til det (der er ca. 360 dansktimer i gymnasiet). Ifølge fagkonsulenten skulle det indenfor den nuværende bekendtgørelses rammer væ-

re muligt at bruge, hvad der svarer til et halvt år af de tre års danskundervisning på massekommunikationsemner.

I de øvrige fag eksisterer muligheden for at vælge at inddrage massemedieaspektet i tilknytning til fagenes traditionelle genstandsområder, og det begrænser derfor kraftigt medieundervisningens omfang i disse fag. I et enkelt fag (formning) kan man tale om, at de formelle bestemmelser ikke direkte forhindrer at massemedieaspektet tages op i undervisningen, men det tilskyndes ikke.

På den samfundsfaglige gren i gymnasiet undervises der, såvidt det er muligt at skønne, kun sporadisk i massekommunikation. Ifølge indberetningsskemaer til fagkonsulenten indeholder ca. 32% af specialerne i skoleåret 83/84 emner, som vedrører massekommunikation (omfanget af specialelæsningen er ca. 40 undervisningstimer).

Højere Forberedelseseksamen

Mulighederne for at undervise i massekommunikation på HF ligger i lighed med gymnasieskolen indenfor fagene dansk, samfundsfag, formning og musik. De formelle bestemmelser er ikke afgørende forskellige fra dem, der gælder for de tilsvarende gymnasiefag mht. massekommunikationsundervisningens placering. For samfundsfags vedkommende (fællesfag på 1. HF) nævner bekendtgørelsen, at lydband, billedband og film etc. kan indgå som undervisningsmateriale. Bekendtgørelsen for formning lægger tilsvarende vægt på 'analyse af visuelle udtryk'.

Ud over disse fag findes mulighed for at beskæftige sig med massekommunikation på HF i fagene psykologi (tilvalgsfag) og film- og TVkundskab (forsøgsfag).

Psykologi: Blandt de emner bekendtgørelsen nævner som egnede til en mere indgående behandling findes reklame/salgopsyko-

logi, holdninger og meninger, identitet og kultur eller personlighed samt påvirkning.

Film- og TVkundskab: I faget indgår praktisk og teoretisk arbejde med film- og TV-medierne. I forbindelse med arbejde med film- og TV-produktion skal eleverne også arbejde teoretisk og analytisk med film- og TV-mediernes udtryksmidler og produktionsprocesser. Heri skal indgå tekniske, sociale og økonomiske aspekter. Derudover skal undervisningen indeholde to eller flere teoretisk analytiske gennemgange indenfor emneområder som: en tidsperiode, et tema, en genre eller en instruktør/producer.

Generelt: Mulighederne for at arbejde med massekommunikation findes formelt på HF i lighed med gymnasieskolen, men tilsvarende er der ingen formelle krav til at området faktisk tages op i undervisningen. Undtagelsen er naturligvis forsøgsfaget film- og TVkundskab, som tilbyder systematisk undervisning i de elektroniske billedmedier. På HF findes faget i øjeblikket ved 9 enkeltfagskurser og 2 HF-kurser. Da faget kun har forsøgsstatus og endvidere fungerer som tilvalgsfag, må denne mulighed siges at være begrænset.

I 1984 udsendtes en ny vejledning for samfundsfag, der indeholder en stramning mht. medieområdet status. Heri nævnes om undervisningen under det sociologisk/socialpsykologiske hovedområde, at 'undervisningen skal omfatte ... kommunikation og meningsdannelse, herunder kommunikationsteknologi'. I psykologiundervisningen er elementer som massemediernes påvirkning og behovsanalyser noget som bliver berørt, men det er ikke almindeligt som valgt hovedområde.

Særlige vanskeligheder ved at undervise i visuelle medier indenfor gymnasieskolen og HF.

1. Hard-ware: Mange skoler har ikke det nødvendige udstyr. Det er dyrt at anskaffe og svært at få bevillinger til. Problemet er, at et undervisningsforløb kræver at lærerne også

har udstyr til rådighed til forberedelse af undervisningen.

2. undervisningsmateriale: Da det endnu er nyt at inddrage de elektroniske massemedier i undervisningen, findes der meget lidt direkte egnet undervisningsmateriale, trykt eller i form af undervisningsudsendelser el.lign.. Ligeledes er det endnu ikke muligt at fremskaffe båndkopier af DR-udsendelser, ud over hvad man selv 'tapper' på skolerne.

3. Timer: Undervisning i visuelle medier kræver generelt mere sammenhængende tid end en normal undervisningstimes 45 minutter, bl.a. fordi der skal bruges tid på opstilling af udstyr, og dobbelttimer er derfor næsten en forudsætning for at gennemføre undervisningen.

4. Efteruddannelse: Næsten alle de nævnte fag har holdt efteruddannelseskurser i massekommunikation, men der er tale om meget få kurser. Samfundsfag har holdt et kursus i 1983 om 'Samfundet og den ny medieteknologi' (3. dage) Dansklærerforeningen har afholdt to kurser i 1983 og 84 om 'Massekommunikation og billedanalyse', som bl.a. behandlede TV-mediet. Psykologi har som delemne på et kursus i 1983 haft 'påvirkning af TV'. Filmfaget har de sidste år haft flere kurser om aspekter ved de elektroniske massemedier. De faglige foreninger har generelt været sent ude med at tilbyde efteruddannelse på medieområdet. At der er et stort behov for efteruddannelse viser bl.a. tilmeldingstallene til Dansklærerforeningens kurser (-fem gange så mange som der har været plads til).

Sammenfattende kan man nære bekymring for, at de enkelte fags traditionelle fagopfattelse kan blive den egentlige hindring for, at der kommer mere massekommunikationsundervisning (spec. i de elektroniske medier) indenfor gymnasiet og HF. Der er indenfor fagene en tydelig tendens til, at man er bange for at give slip på de dannelsesstraditioner, faget har - og derfor ikke giver sig i kast med noget nyt.

EFG

De obligatoriske fællesfag dansk, samtidsorientering, virksomhedslære og samarbejdslære foreslås i de vejledende læseplaner integreret i projektforsløb, der tager udgangspunkt i de unges egne erfaringer. Dette gælder både basisåret og de forskellige skolemoduler på 2. delen i uddannelserne.

I forlængelse heraf defineres danskfaget til eksempel i højere grad som et kommunikationsfag og i mindre grad som et dannelsesfag, sammenlignet med gymnasiet og HF. Læseplanerne åbner således mulighed for at arbejde med mediekundskab. Eksempelvis foreslås der i de meget detaljerede læseplaner for 2. delundervisningen, at undervisning i mediernes betydning udgør 1/5 af fællesfagsundervisningen i modul 3 (svarende til 8 undervisningstimer).

Indenfor forsøgsuddannelsen HTX, der er en overbygningsuddannelse på EFG (uddannelsen er endnu ikke etableret i alle amter) gælder noget tilsvarende med hensyn til fællesfagene dansk og samfundsfag, virksomhedslære og samarbejdslære, blot er timetallet i disse fag betydeligt højere, og dermed er mulighederne for fordybelse også i arbejdet med massemedierne noget større end indenfor den normale EFG-uddannelse.

Medieundervisning i de videregående uddannelser indenfor pædagogik, undervisning og kulturformidling.

Pædagoguddannelserne (småbørns- og fritidspædagoguddannelserne)

Indenfor pædagoguddannelserne er der mulighed for at arbejde med massekommunikationsemner indenfor dansk sprog m.v. Endvidere er det muligt at oprette tilvalghold med tilknytning til danskfaget med forskellige emner indenfor massekommunikation.

Danskfaget er opdelt i følgende fem emneområder: dansk sprog, børne- og ungdomslitteratur, musik og kunstforståelse og filmkundskab. Det sidstnævnte område er kun obligatorisk for fritidspædagoguddannelsen, og i forbindelse hermed stilles krav om gennemgang af mindst 10 film beregnet for børn og unge. I undervisningsvejledningen siges endvidere at 'selv om emneområdet ikke er obligatorisk for børnehavepædagoger må det være en selvfølge, at der også på børnehavelinjen gives en indføring i emneområdet'. Ifølge undervisningsvejledningen kan medieundervisningen således udgøre op mod en fjerdedel af danskundervisningen i uddannelsen.

Børneforsorgspædagog og omsorgspædagog

Undervisning i mediekundskab indgår i uddannelsen dels under 'aktivitetsfag' (praktiske færdigheder i medieproduktion med henblik på pædagogisk arbejde) og under 'orienteringsfag' (analytisk forståelse af mediernes virksmidler, hensigterne med produkterne og virkningen på modtageren). Undervisningen omfatter først og fremmest TV- og filmmedierne.

Seminarierne

Medieundervisning kan formelt finde sted indenfor følgende fag i læreruddannelser: dansk (fællesfag, liniefag), formning (valgfag, liniefag), samfundsfag, samtidsorientering, psykologi og pædagogisk speciale. For danskfagets vedkommende er der tale om, at genstandsområdet i faget via 'det udvidede tekstbegreb' rækker ud over de rene ordbårne medier. Denne del er markeret som muligt genstandsområde med formuleringen 'sprogets og anden kommunikations opbygning' (fællesfagsundervisning) og 'kommunikation af sproglig og ikke-sproglig art' (liniefag).

Kravet om arbejde med fagets didaktik indebærer, at der skal arbejdes med didaktik indenfor de områder, som indgår i de

gældende bestemmelser for dansk i folkeskolen og fortolkningen af denne (undervisningsvejledningen).

Lærerhøjskolen

På cand.pæd.-studierne /dansk og fremmedsprogene anvendes medietekster i tekstanalysen, men der er ikke noget særskilt medieemne i studieplanerne, heller ikke som valgfrit emne. På dansk 1. del undervises i 'semantik, stillistik og kommunikationslære'. Dansk 2. del rummer et par valgfrie emner som dog sjældent indeholder muligheder for medieteoretiske perspektiveringer. Studieplanerne ligger fast for en årrække og er væsentligt konservative i forhold til de 1-årige efteruddannelseskurser (årskurser), som ikke er kompetencegivende.

På årskurserne drives der indenfor danskfaget en udstrakt undervisning omkring 'det udvidede tekstbegreb'. Indenfor faget samtidsorientering eksisterer et årskursus i mediekundskab.

Generelt kan man nok konstatere, at de fleste lærere står svagt rustet på dette område. Læreruddannelsens indhold har i vidt omfang været uberørt af de senere års medieteknologiske udvikling.

Indenfor den obligatoriske del af danskfaget (1. år) i seminarieuddannelsen arbejdes der med medietekster. Medieteori berøres, men hovedvægten ligger på tekstanalyse. På liniefagsstudiet er der mulighed for at vælge emner der indeholder medieteori, analyse m.v. og fagkonsulenten for dansk på seminarierne skønner at 3/4 af de liniefagsstuderende de sidste to år har haft emner indenfor området. Omfanget er dog ikke imponerende, idet det svarer til at undervisningen i film, radio og TV i gennemsnit udgør ca. 6% af det valgte indhold i liniefaget dansk i læreruddannelsen.

På Danmarks lærerhøjskole foregår en udstrakt undervisning omkring det udvidede tekstbegreb på årskurserne. Da lærerne

føler det vanskeligt at indpasse undervisningen i de elektroniske medier i den daglige undervisningspraksis, bevirker det, at hovedvægten på kurserne oftest kommer til at ligge på de trykte tekster frem for båndtekster.

Indenfor seminariernes undervisning i liniefaget samtidsorientering og i fællesfaget samfundsfag er rammerne så brede, at det kan lade sig gøre at behandle medie-emner, selv om det ikke direkte er et krav til undervisningen. Omkring 1/3 af de årlige redegørelser for eksamensstof indeholder massemedie-emner. På DLH har der ved Institut for historie og samfundskundskab været afholdt enkelte årskurser i mediekundskab, men p.g.a. begrænsede ressourcer er der ikke i læseplanen for 1984/85 tilbudt kurser i massemedier.

Med hensyn til valgfaget filmkundskab i folkeskolen er situationen den, at faget ikke eksisterer som fag ved seminarierne. DLH har heller ingen afdeling for dette fagområde og der tilbydes ingen kurser i det. Lærerne må således søge at kvalificere sig til undervisning i f.eks. videoproduktion via andre uddannelsestilbud eller ved selv at prøve sig frem, f.eks. i forbindelse med konkrete projekter på området - evt. deltagelse i pædagogisk udviklingsarbejde.

Biblioteksskolen, bibliotekaruddannelsen og de nye medier

Hidtil har undervisningen i massemediernes betydning som kulturformidlere og deres rolle i den samfundsmæssige kommunikation i et vist omfang indgået i folkebibliotekaruddannelsen - delvist dog som valgfrit tilbud. Erkendelsen af de elektroniske billedmediers stigende betydning i kulturformidlingsprocessen har dog afspejlet sig i skolens efteruddannelsesvirksomhed i de senere år.

Der er således en voksende erkendelse af, at bibliotekerne i fremtiden vil få helt nye opgaver på informationsformidlingsområdet, og at helt nye opgaver vil opstå i forbindelse med, at de elektroniske billedmedier vinder indpas på bibliotekerne.

I øjeblikket arbejdes der på en større omstrukturering af uddannelsen, idet et udvalg under kulturministeriet har fremsat en betænkning om revision af bibliotekaruddannelsen. Heri foreslås en fælles grunduddannelse af 3½ års varighed. De foreslåede studieplaner indeholder en forøget vægtning af undervisning i massekommunikation og kulturformidling, herunder biblioteksformidling af ikke-trykte materialer, bl.a. TV og video.

I biblioteksskolens planer indgår også nogle 2-årige overbygningsuddannelser i henholdsvis informatik og informations- og kulturformidling.

Overbygningsuddannelsen i kulturformidling er begrundet i, at der vil være behov for analyse og videreudvikling af formidlingen af nye materialer samt planlægning af kultur- og informationsformidlingen til nye typer brugergrupper.

Universiteter og universitetscentre

I universitetssammenhæng er der foreløbig kun to selvstændige uddannelser, der har massekommunikation som centralt fagområde. Det drejer sig om kommunikationsuddannelsen ved RUC og filmvidenskab ved Københavns Universitet. Flere nye uddannelser på dette felt er under planlægning.

Kommunikationsuddannelsen ved RUC: er en kombinationsuddannelse, som består af en 2-årig basisuddannelse, et overbygningsfag (normeret til 1½ år) og en specialisering indenfor formidling og kommunikation (normeret til 1½ år). Uddannelsen sigter både mod den offentlige og den private sektor, typisk med formidlingsopgaver, konsulentarbejde, personaleuddannelse o.lign. I uddannelsen indgår med stor vægt praktisk arbejde med formidling og med forskellige medier. Desuden indgår der i uddannelsen en bredere orientering om medie- og kommunikationsteori, mediehistorie og mediesociologi.

Filmvidenskab: ved KU rummer en bifags- og en konferensuddannelse. Fagområdet er film og TV, som behandles analytisk, historisk og institutionelt. I bifagsuddannelsen indgår desuden med stor vægt praktisk arbejde med film, video og andre visuelle formidlingsformer. De to uddannelser sigter mod uddannelsessektoren og mod løsning af en række kulturformidlingsopgaver.

Generelt: Ser man på, hvordan massekommunikationsområdet på nuværende tidspunkt er indplaceret på universitetsniveau, tegner der sig et temmeligt broget billede. Hovedsagelig er der tale om, at for såvidt området overhovedet inddrages i uddannelserne, sker det som et delelement med forholdsvis ringe vægt. Området findes til en vis grad repræsenteret i de gymnasierettede uddannelser, bl.a. som specialiseringsmulighed, men kandidaterne er generelt ikke tilstrækkeligt rustede til at varetage en kvalificeret undervisning i massemedier.

I visse meget få tilfælde indgår massekommunikationselementer som obligatoriske dele af en uddannelse (f.eks. bifag i dansk ved OU og teatervidenskab ved KU). Det normale er imidlertid, at en given studieordning åbner mulighed for, at den enkelte studerende kan arbejde med området. Studieordningerne for konferens ved litteraturvidenskab ved KU og dansk ved AU indeholder en sådan mulighed for specialisering på massemedieområdet.

I forbindelse med omstruktureringen af de humanistiske uddannelser vil der blive oprettet nye uddannelser på massekommunikationsområdet. Der starter således en uddannelse i humanistisk informatik og kommunikation ved AUC fra efteråret 1985, og der vil efter al sandsynlighed blive etableret selvstændige institutter for massekommunikation hhv. humanistisk informatik og massekommunikation ved universiteterne i København og Århus med tilhørende grund- og overbygningsuddannelser og med flere former for specialiseringsmuligheder indenfor fagområdet.

Frivillig voksenundervisning

Aftenskoler: Indenfor oplysningsforbundenes fritidsundervisning og folkeuniversitetet har der været udbudt enkelte kurser, studiekredse eller foredragsrækker om medieforhold, mediepåvirkning, nye medier etc. Derudover har der gennem mange år været et betydeligt udbud af mere hobbybetonede kurser i fotografering og smalfilmsteknik og i de senere år tillige kurser i videofilmteknik. Ved disse kurser ligger vægten næsten udelukkende på tilegnelsen af praktiske tekniske færdigheder i omgangen med disse medier.

Daghøjskoler: Et nyt felt indenfor voksenundervisningen er daghøjskoler for arbejdsledige. Indenfor de seneste år har der været et betydeligt antal kurser af denne art (af 7-10 ugers varighed) forskellige steder i landet, og på en del af disse er der blevet undervist i mediekundskab og/eller gennemført praktiske produktionsforløb som at skrive artikler, lave nærradioudsendelser eller videoproduktioner.

Folkehøjskoler og ungdomshøjskoler: Der finder en del medieundervisning sted på en række folkehøjskoler, såvel teoretisk som praktisk. Ca. 1/4 af højskolerne omtaler medieundervisning i deres kursusprogram (1984). Tilbuddene er dog vekslende fra år til år på de enkelte skoler, ligesom omfanget af undervisningen veksler stærkt fra skole til skole. Nogle få højskoler har medier som 'linjefag', dvs. som centralt fagområde i kursusforløbet. På andre skoler er fagområdet perifert placeret som tilbud.

Generelt om medieundervisning indenfor voksenundervisningen: Området har hidtil været forholdsvis sparsomt repræsenteret, bortset fra at nogle højskoler i en årrække har haft undervisningstilbud indenfor området. Den undervisning, der har været tilbudt indenfor fritidsundervisningens rammer, har hidtil været sparsom og i alle tilfælde har der været tale

om at kurserne har henvendt sig til specielt interesserede/entusiaster og det har været karakteristisk at teori og praksis i de fleste tilfælde har været skarpt adskilte.

Indførelsen af nye former for informationsmedier og udviklingen på de elektroniske billedmediers område har som potentiel følge en kraftig forøgelse af de såkaldte informationskløfter mellem højt- og lavtuddannede.

I den forbindelse har fagbevægelsen været fremme med forskellige mediepolitiske initiativer, som på forskellig måde kan siges at demonstrere en voksende erkendelse af dette områdes vigtighed. Således har LO i 1984 afsat et beløb på 500.000 kr. til støtte af lokale medieaktiviteter, ligesom arbejderbevægelsens krav til voksenuddannelse - udmøntet i lovforslaget om betalt frihed til uddannelse (1984) indeholder en passus om at uddannelsen bl.a. skal 'forbedre arbejdstagernes muligheder for at forholde sig kritisk til de daglige informationsmængder'.

Ud fra de erfaringer, der eksisterer med medieundervisning i forbindelse med daghøjskoler for arbejdsledige, er det klart, at der er betydelig interesse og behov blandt såkaldt almindelige mennesker for at få nedbrudt nogle barrierer i forhold til de elektroniske medier for derigennem at få forøgede ytringsmuligheder.

En forudsætning for en bred efteruddannelsesvirksomhed indenfor medieområdet, hvadenten det gennemføres indenfor rammerne af BFU, daghøjskoler, oplysningsforbundenes fritidsundervisning eller lignende uddannelsestilbud er, at der findes eller uddannes en betydelig skare lærere, som er kompetente til at varetage undervisningen.

Else Fabricius Jensen er cand.mag. og ansat ved Center og Medieforskning, Københavns Universitet.

Medieundervisningen i HF

Af Henrik Poulsen

Medieundervisningen i HF-regi har i mange år været en fremmed fugl, svær at indpasse, svær at tilpasse. De muligheder for en tværgående og sammenhængende undervisningsplanlægning, som gymnasiet i kraft af linie- og grenvalg rummer, findes ikke i HF. Et strukturforsøg i det omfang, som det netop afsluttede på Gentofte Statsskole og hvori faget 'mediefag' indgik, vil praktisk taget ikke kunne gennemføres på et HF-kursus. I virkeligheden strider det også imod tankerne bag HF-uddannelsen, idet denne skal være kursusbetonet, og fagene tilbydes, ihvertfald når det drejer sig om tilvalgsfagene, som lukkede moduler. Det begrænser selvsagt det pædagogiske udviklingsarbejde og modvirker, at HF i samme grad som gymnasiet kan eksperimentere med tværfaglighed og nye tilrettelæggelsesformer.

Medieundervisningen i HF har derfor samlet sig omkring faget film og tv-kundskab, der siden 1978 har været tilbudt ved forskellige enkeltfagskurser på en forsøgsgodkendelse. Fra kursusåret 1984-85 har det ligeledes været tilbudt som tilvalgsfag på to 2-årige HF-kurser, og i kursusåret 1985-86 tilbydes det tilmed som fællesfag på to 2-årige kurser. Direktoratets holdning til faget er henholdende men indtil videre velvilligt accepterende, vel sagtens fordi faget er en garanti for, at der overhovedet bliver undervist i medier i HF-uddannelsen. Det henholdende skyldes sandsynligvis de omfattende reformer af de gymnasiale uddannelser der står for døren, og som vil indbefatte en ombrydning af fagrækken¹.